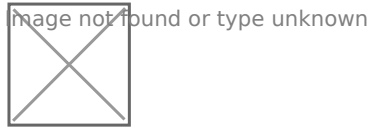

Αναδρομική έκθεση Φώτη Κόντογλου, στο Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο (Κατερίνα Χουζούρη)

/ [Πεμπουσσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Μέχρι τις 8 Μαΐου, συνεχίζεται στο Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο, η αναδρομική έκθεση «Φωτίου Κόντογλου Κυδωνιέως. Φαντασία και χειρ», η οποία τελεί υπό την αιγίδα της Προεδρίας της Δημοκρατίας.

Το Βυζαντινό Μουσείο τιμά τη μνήμη του Φώτη Κόντογλου, για τα 50 χρόνια από τον θάνατό του, παρουσιάζοντας όχι μόνον το ζωγραφικό του έργο, κοσμικό και θρησκευτικό, αλλά και φωτίζοντας, για πρώτη φορά, την προσωπικότητά του ως λογοτέχνη, κριτικού, ερευνητή των βυζαντινών χρωμάτων και συντηρητή.

*Αἰβαλιώτης καπετάνιος, 1955. Τέμπερα σε μουσαμά
επικολλημένο σε ξύλο. Μουσείο Νεοελληνικής Τέχνης Δήμου
Ρόδου.*

Η διάρθρωση της έκθεσης είναι χρονολογική. Ακολουθεί τον καλλιτέχνη από το Αἰβαλί, όπου γεννήθηκε, στο Παρίσι όπου μαθήτευσε, σε κάθε γωνιά της Ελλάδας, όπου ταξίδεψε, αλλά και στην Αθήνα, όπου έζησε μέχρι και το τέλος της ζωής του. Περιλαμβάνει 150 έργα και περισσότερα από 100 τεκμήρια (εκδόσεις, φωτογραφίες, χειρόγραφα, συμβόλαια, επιστολές) από τα Ιστορικά και Φωτογραφικά Αρχεία του Βυζαντινού Μουσείου και από αρχεία ιδιωτικών συλλογών.

Τα περισσότερα τεκμήρια, προέρχονται από το προσωπικό αρχείο του Φώτη Κόντογλου. Το αρχείο Φ. Κόντογλου δωρήθηκε το 2014, στο Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο από τους εγγονούς του καλλιτέχνη, Παναγιώτη και Φώτη Μαρτίνο, και αποτελεί πλέον διακριτό μέρος των Ιστορικών και Φωτογραφικών Αρχείων του ΒΧΜ. Από το πολύτιμο αυτό αρχείο εκτίθενται φωτογραφίες,

επιφυλλίδες του στον ημερήσιο τύπο της εποχής, χειρόγραφα αδημοσίευτων κειμένων του, σημαντικά τεκμήρια από την αλληλογραφία του, συμβόλαια που αφορούν δημόσιες εκκλησιαστικές και ιδιωτικές παραγγελίες αγιογραφικών συνόλων, σημειώσεις και προσωπικές μελέτες, σχετικές με θεολογικά και καλλιτεχνικά θέματα, δημοσιευμένα και αδημοσίευτα κείμενα αλλά και μελέτες άλλων συγγραφέων, για τον Φ. Κόντογλου.

Στο πλαίσιο της έκθεσης πραγματοποιούνται ξεναγήσεις στις 13, 20 και 27 Απριλίου στις 12:00, όπως επίσης και εκπαιδευτικά προγράμματα με θέμα «Γνωριμία με τον Φώτη Κόντογλου» για μαθητές 11 έως 15 ετών.

«Η πολυσήμαντη προσφορά του Φώτη Κόντογλου στη Νεοελληνική Ζωγραφική», γράφει ο Ομότιμος Καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών, Νίκος Ζίας,[\[1\]](#) «θα μπορούσε να συνοψιστεί σε τρεις εκφάνσεις. Στο δημιουργικό ζωγραφικό του έργο, που βασιζότανε στη βυζαντινή τεχνική· στο αγιογραφικό του έργο, που ξαναέφερνε την ορθόδοξη ζωγραφική στις εκκλησίες μας· στο διδακτικό, τέλος, έργο του είτε άμεσο, είτε κυρίως έμμεσο, που υπήρξε από τους ισχυρότερους μοχλούς της στροφής της πορείας της Νεοελληνικής Ζωγραφικής στην ανακάλυψη των ζωγραφικών, αλλά και ουσιαστικότερων πνευματικών αξιών της ελληνικής παράδοσης...

Το Μαρτύριο του αγίου Μάμαντα, 1932. Αντίγραφο μεταβυζαντινῆς (1560) τοιχογραφίας από τον νάρθηκα του Καθολικού της Μονῆς Βαρλαάμ Μετεώρων. Τέμπερα σε μουσαμά. Βυζαντινὸ καὶ Χριστιανικὸ Μουσεῖο, ΒΧΜ 22878.

Ο Κόντογλου όμως υπήρξε πρώτα απ' όλα αγιογράφος. Ζωγράφος της λειτουργικής τέχνης της Ορθόδοξης Εκκλησίας, ζωγράφος που είχε συνείδηση του θεολογικού χαρακτήρα της Ζωγραφικής μέσα στο σχέδιο της σωτηρίας του ανθρώπου. Και σ' αυτό το σημείο, νομίζω, θα πρέπει να προσδιοριστή κυρίως η προσφορά του Κόντογλου στην εκκλησιαστική τέχνη: στην επίγνωση της μεγάλης διακονίας της ζωγραφικής στη λατρευτική και λειτουργική σύναξη του λαού του Θεού, του Σώματος του Χριστού, την Εκκλησία.

Ο Φ. Κόντογλου πίστευε πως η αγιογραφία δεν είναι πάρεργο ή έστω μια κάποια παρενθετική απασχόληση, αλλά υψηλή αποστολή, ιερουργία. Και πίστευε απόλυτα ότι η Βυζαντινή Ζωγραφική είναι η μοναδική έκφραση που αρμόζει στον υψηλό αυτόν στόχο. Αυτή ακριβώς η επίγνωση είναι που τον έκανε ικανό και άξιο να

αλλάξει τον ξεστρατισμένο δρόμο της νεοελληνικής αγιογραφίας και να τον στρέψει προς τις ζωνφόρες πηγές της Παράδοσης. Χωρίς ίσως να είναι ο πρώτος ή ο μόνος που αγιογραφεί σε βυζαντινή τεχνοτροπία, είναι ο πρώτος που απόλυτα πιστεύει στην αξία της διά βίου, όχι κάποια στιγμή ή περίοδο επηρεασμένος από εξωτερικούς παράγοντες και μόδες».

Κατερίνα Χουζούρη

[1] Ζίας Ν., (1975), στον τόμο *Μνήμη Κόντογλου*, εκδοτικός οίκος Αστήρ, Αλ. και Ε. Παπαδημητρίου, Αθήνα